

Poul Hartling: *Erik Eriksen. Mennesket og politikerens. En biografi.* (Chr. Ejlers Forlag, 1990). 224 s.

Poul Hartling har skrevet en bog om sin forgænger som Venstres formand. En biografi hedder den og er det også i den forstand, at den rækker fra vugge til grav. Men når man har vendt det sidste blad, sidder man tilbage med en tom fornemmelse. Bogens hovedperson har man stadig ikke lært at kende. Kun fem sider i det sidste kapitel rummer et egentligt forsøg på at karakterisere Erik Eriksen. I fremstillingens store masse er han næsten anonym.

I nogen grad kan det forklares ved, at Erik Eriksen ikke har efterladt sig et personligt arkiv, og at internt materiale fra hans ministertid ikke er brugt. Som hans hovedindsats i dansk politik fremhæves, at han fik grundloven igennem, og at han fik etableret et fast samarbejde mellem Venstre og Konservative. Men det første tema er generelt behandlet, rummer ikke væsentligt nyt og siger navnlig meget lidt om Erik Eriksens personlige ageren i sagen. Om det sidste findes kun spredte bemærkninger.

Hovedindtrykket er, at det egentlig ikke er hans fynske forgænger, der har interesseret Poul Hartling, men først og fremmest partiet. Dets protokoller har været bogens givtige hovedkilde, og dens historiske værdi ligger i analysen af Venstres politik, især for årene 1953-60. Her er konflikten med Thorkild Kristensen indgående behandlet, og Hartling tillægger den afgørende vægt blandt de faktorer, der i 1957 fik Erik Eriksen til at insistere på ikke at danne den rene Venstreregering, der havde været mulig.

Henning Poulsen

Birger Mikkelsen: *Kong Peder. En bio-*

grafi af Peder Christensen, borgmester i Helsingør 1919-1946. (Nordisk Forlag, 1991). 263 s.

Peder Christensen var i kraft af personlighed og ikke mindst i kraft af Helsingørs nærhed ved hovedstadens presse mere landskendt, end borgmestre i provinsbyer ellers er, også fordi P. C. tidligt havde sans for publicity. P. C. var født 1874 i Skåde ved Århus, og efter dreng- og læreår som maskinarbejder kom han endnu ikke udlært i 1892 til Helsingør, blev tidligt tillidsmand, formand for fællesorganisationen, byrådsmedlem og aktiv i det kooperative bagteri og derefter i 1919 borgmester.

Store lokalhistoriske biografier som denne er sjældne. Der er ingen tvivl om, at der ellers er behov for sådanne bøger, men kildematerialet vil ofte svigte. Der kan være mange grunde, men en helt væsentlig grund er simpelt hen, at der ikke ude i den enkelte by har været behov for indbyrdes brevveksling, når man traf hinanden næsten dagligt.

Disse omstændigheder præger også bogen her. Det lykkes ikke at trænge tæt ind på personen og hans relationer, og det lykkes heller ikke at følge hans arbejde og indflydelse. Kilderne er aviser, nogle af P. C.s egne redegørelser i visse situationer samt dele af foreningsarkiver, som de er indarbejdet i jubilæumsskrifter. Det betyder også, at fremstillingen i betydelig grad ofrer for meget plads på store ydre begivenheder, fester o.lign., mens dagligdagen og dens arbejde ikke kommer med, ligesom det kun sjældent dokumenteres, i hvor høj grad P. C. selv øvede indflydelse på initiativer og beslutninger, herunder også hvilke påvirkninger han fik.

Ud fra kendskabet til mulighederne, når det gælder andre byer, må det antages, at det havde været muligt at skaffe et bredere kildemateriale i arkiverne

fra amt og fra forskellige grene af centraladministrationen samt i Socialdemokratiets arkiv, her såmænd alene i de trykte kongresrapporter. Et nøjere studium af byens egne arkivsager ville formentlig også have givet mere. Alt dette ville givetvis have krævet meget arbejde og først og fremmest en betydelig rutine i arkivstudier. Før eller siden bliver det nødvendigt, at den slags arbejde foretages, hvis vi virkelig skal have historiske studier over lokalstyret i vort århundrede.

Når dette principielle er sagt, skal det om bogen her siges, at den er vel-skrevet og godt disponeret og dertil særdeles rigt illustreret og smukt trykt. Den er lidt svær at vende tilbage til, fordi den mangler indholdsfortegnelse, og da der heller ikke er registre (lad måske gå med det), er det ikke umiddelbart let at finde frem til f.eks. afsnittet om gasværket. Men der er et afsnit om det, som der er om lokalbane, om elværk, om havn osv., alt det, der skal med i en byhistorie. I meget er bogen da også blevet almindelig byhistorie, men her savnes et udblik til andre byer: var man forud, på højde med eller bagud? Der mangler kort sagt professionalisme på mange områder; men uden tvivl vil alligevel mange have glæde af at læse bogen.

Vagn Dybdahl

Erik Nørgaard: *Richard Jensen – myten om en mand*. (Holkenfelts Forlag, 1992). 208 s.

Richard Jensen var søfyrbødernes formand i mellemkrigstiden og igen i en periode efter 1945; tillige var han ledende kommunist (medlem af central-kommiteen) og Kominterns repræsentant både i Danmark og i internationale organisationer. Dette være sagt, fordi han i dag næppe har en plads i den al-

mindelige historiske vi sen, selv om han var et velkendt navn i mellemkrigstiden.

Erik Nørgaard har skrevet om ham i sine forskellige bøger om Komintern, og Richard Jensen har selv skrevet sine erindringer. Den nye bog bringer ikke meget nyt, men giver dog nogle ikke kendte enkeltheder – uden at ændre helheden eller de afgørende forløb.

Den består af tre dele: et kort rids af R. J.s liv indtil han i 1941 blev idømt 16 års fængsel for flere skibssabotager, derefter følger 130 siders gengivelse af fængselsdagbogen 1942-44 og endelig et stykke om livet efter befrielsen.

Det er dagbogen, der er det centrale nye, selv om R. J. selv også har brugt den i sine erindringer. Det er ikke begivenhederne som sådanne i fængslet, der har betydning – det er ensformige og begivenhedsløse dage. Men netop derved giver dagbogen som helhed et godt indtryk af fangelivet i Vridsløselille: kosten, forholdet til fængselsbetjente, glæden over med mellemrum at låne en bog fra biblioteket, dagligdagens afbrydelse af gudstjenester og de sjældne besøg, indkøb af kråttobak, de få breve, den detaljerede interesse for helbredet. Der er også enkelte refleksioner over livet; men i den henseende er bogen i øvrigt diskret.

Dagbogen berettiger bogen. Det øvrige, også nogle sider om det forhold, Informations redaktør Børge Outze havde til Gestapo, er for løsrevet og uklart til publicering og siger stort set ikke noget nyt, men måske nok noget, som ellers er glemt af de fleste.

Vagn Dybdahl

Flemming Madsen: *Min blå time. Erindringsbilleder*. (Bogen, 1992). 139 s.

Journalisten Flemming Madsen har tid-